

De spierballen van zorg en welzijn

28 oktober 2013

Liesbeth Simpelaar

In zorg en welzijn gaat het om kwetsbaarheid, vindt Andries Baart, hoogleraar Presentie en Zorg. Al die nadruk op ‘eigen kracht’, ‘zelfregie’, zelfredzaamheid’; hij is het er niet mee eens. Spierballentaal noemt hij het. Taal waarin het voornaamste ontbreekt. Want kwetsbare mensen vragen om hulp, waarmee ze zich nog kwetsbaarder opstellen. Dan moet je die kwetsbaarheid waarderen en niet voortdurend willen wegpoetsen met roepen over kracht en zelfregie. Hulp geven is met aandacht en trouw afstemmen op de cliënt en diens leefwereld, schrijft hij in zijn boek *De Zorgval* in 2013.

Dat kwetsbaarheid een non-item is lijkt iets van de laatste jaren. Maar uit een aantal columns van Marie Kamphuis blijkt dat de thuiszorg al in de jaren negentig sterk gericht was op welke hulp ‘echt’ nodig was. Kamphuis had in die tijd in het ziekenhuis gelegen en was aangewezen op thuiszorg. Ze besteedde er een aantal columns aan om te vertellen hoe fout dat ging. Hier een stukje daaruit:

De 'inteecker' kwam. Ik was nog volop patiënt, niet al te helder en overzag mijn situatie nauwelijks. Maar het gesprek bestond bijna onmiddellijk uit het beantwoorden van een serie vragen die op een lijst ingevuld moesten worden. Moest er gedweild, gestofzuigd etc worden, vroeg hij. Gedweild? Ik staarde naar mijn vaste vloerbedekking, daar tenminste niet.

Maar ook moest ik rekenschap geven over de mantelzorg, want als daar nog wat van over was kwam dat in mindering van de thuiszorg. Dat mantelzorg bij een alleenstaande, die geen familie in de buurt heeft, niet maanden kan duren, was maar moeilijk te begrijpen voor de zorgverleners. Ook later werd ik (...) bevraagd over andere vrouwen die zich in mijn flat bevonden ('wie is dat?' En 'wat doet ze hier?'). Blijkbaar moesten ze hierover rapporteren, zodat mij de juiste 'zorg op maat' geboden kon worden.

Ook toen al moest eerst het eigen netwerk aangesproken worden. Maar Kamphuis had geestelijke spierballen, zelfs toen ze zo ziek was. Toen de hulp geen ontbijtje voor haar wilde klaarmaken omdat ze dat toch over een paar weken alleen moest kunnen, zei ze gezaghebbend: *Ik ben niet in staat lang te staan, maakt u dat ontbijt maar klaar, dan kunnen we straks verder praten.* En zo geschiedde.

Menselijke en praktische hulp, dat had Kamphuis nodig. Een intake waarin afgestemd wordt, waarin *samen* onderzocht wordt welke hulp nodig is, precies zoals ze die invoerde voor het *social casework*. Erkenning van haar kwetsbaarheid, precies waar Andries Baart voor pleit.

Bron

Kamphuis, Marie: *Inteek en Zorg op maat*, in: *Avondrood*, Groningen, december 1999 (verschenen als column in *Maatwerk* tussen 1995-1998), p. 2-5. (Marie Kamphuis Archief, inventarisnr 1.1.1)

Foto

Marie Kamphuis in 1996, fotograaf onbekend, bezit Marie Kamphuis Archief